

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

În care odată la săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 2491/1923.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia ortodoxă română a Aradului.

Prin aceasta se aduce la obștească cunoștință, că Ven. Sinod eparhial, prin concluzul său Nr. 44 din a. c., ocupându-se de chestiunea școalelor confesionale, s'a declarat din nou pentru menținerea școalelor confesionale și pentru a cere dela conducătorii Statului ca, până la schimbarea legilor în vigoare, prin alte legi nouă, să respecteze legile existente și drepturile culturale și autonomice ale bisericii noastre.

S'a hotărât mai departe, a se cere dela guvernul țării, să respecteze angajamentele, tranzitorii până la votarea unei legi generale de învățământ, angajamente cari au fost luate de organele statului, în prezența și cu conlucrarea D-lui Ministru de resort la ancheta de acum anul, ținută în Sibiiu, — și de a se protesta împotriva jignirii aduse stării legale de drept, cât și acordului încheiat la Sibiiu, precum și împotriva violării aceluși acord prin dispoziția nouă a guvernului, de a face numai el singur numirile de învățători și la școalele noastre confesionale, în vreme ce după acordul dela Sibiiu detașerile învățătorilor la școlăle noastre aveau să se facă în înțelegere cu autoritatea bisericească.

Aducem acestea la cunoștința credincioșilor noștri, în conștiința că suntem datori a stă pe lângă legile cari nu sunt schimbate prin alte legi nouă, ca nu cumva să sămănăm zavistie și anarhie și lipsa respectului cătră legi, în obștea noastră credincioasă. Tăria din trecut și cea din viitor a bisericii noastre a fost tocmai cinstirea legilor și străduința pentru

păzirea legilor bune și pentru înlocuirea legilor rele prin legi aduse pe cale legislativă și nu prin ordonanțe, cari se schimbă de pe o zi pe alta.

Mai aducem la cunoștință, că în vederea intereselor culturale și bisericești ale credincioșilor noștri, Ven. Sinod eparhial, prin acelaș concluz, a cerut ca în comune exclusive sau majoritare ortodoxe române, precum și în atari comune de ale noastre, unde n'avem școală confesională ci numai de stat, să nu fie trimiși învățători de alte confesiuni, cari nu cunosc obiceiurile și riturile noastre, și mai ales să nu se trimită femei, cari nu pot prevedea cantoratul.

În cazul, că în vr'o comună de felul arătat ar fi trimiși atari învățători sau învățătoare, să se facă raport la Consistor, pe calea oficiului protopopesc, spre a cere înlocuirea necesară.

Arad, din șed. consist. defa 25 August (7 Sept.) 1923.

Joan J. Papp
episcop.

Nr. 2492/1923.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia ortodoxă română a Aradului.

Se aduce la cunoștința obștească a credincioșilor noștri, că în chestiunea pământurilor și a edificiilor școlare confesionale Sinodul nostru eparhial, prin concluzul Nr. 45 din acest an, și-a fixat punctul de mănecare următor:

Să se ceară organelor statului ca, până la creierea altor raporturi de drept public în

chestiunea învățământului public, „atât statul cât și biserica să depună toate eforturile, ca să se respecte întocmai și de către ambele părți angajamentele luate de pe urma anchetei dela Sibiiu“. Intre aceste angajamente eră și aceea ca învățătorilor de stat, detasați în serviciul școlii noastre, să li se pună la dispoziție edificiile noastre școlare (sala de învățământ și locuință la caz de nevoie), pentru folosință trecătoare și fără de a prejudica față cu dreptul de proprietate bisericesc ori față cu destinațiunea atăror averi școlare de ale noastre.

În aceeași chestiune a averilor noastre școlare, cari sunt pământurile și edificiile școlare confesionale, s'a pronunțat și Ven. Sinod, prin menționatul concluz, cu gândul de a încunjura anumite încurcături și procese, cum s'au și ivit pe alocurea unele, adăugând următoarele:

„Sinodul eparhial susține necondiționat și neschimbat dreptul de proprietate și de dispoziție al bisericii asupra tuturor averilor noastre școlare; iar în chestiuni de litigiu, existente sau cari s'ar ivi, se autorizează Consistorul să procedă în temeiul acestui principiu“.

Arad, șed. consist. dela 25 August (7 Sept.) 1923.

Joan J. Papp
episcop.

Nr. 2981/923.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia Aradului.

I. P. S. Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit, Dr. Nicolae Bălan, cu Nr. 171 M. ne-a trimis în chestia serbării centenarului Marelui Dascăl al neamului nostru Gheorghe Lazăr, următoarea adresă: „Prea Sfinția Voastră, în 17/30 Septemvrie a. c. se împlinesc o sută de ani dela moartea Marelui Dascăl al neamului nostru Gheorghe Lazăr. Generația de astăzi, care se bucură de roadele muncii și ale jertfei tuturor înaintașilor, cari au contribuit la lumi-

narea neamului nostru, la trezirea și întărirea conștiinței sale naționale, e datoare să-și aducă aminte cu recunoștință de viața și faptele lor.

Astfel ne pregătim să serbăm cu vrednicie și amintirea lui Gheorghe Lazăr, cu ocazia împlinirii unui secol dela moartea lui.

La Avrig, unde se odihnesc rămășițele pământești ale fericitului în Domnul, se va face, în ziua de 17/30 Septemvrie a. c. un părăstas și vor avea loc și alte serbări comemorative aranjate de Consistorul nostru arhiepiscopozan din Sibiiu, de Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român și de On. Minister al Instrucțiunii din București.

Fiind Gheorghe Lazăr un mare binefăcător al neamului nostru, un fiu credincios al bisericii noastre ortodoxe, crescut de ea și în serviciul căreia și-a început activitatea sa, ca profesor la Seminarul din Sibiiu, simțim o datorie de pietate și recunoștință, să prăznuim, ca biserică amintirea lui.

Pentru ca aceasta prăznuire să se desfășoare la fel în toată Mitropolia noastră, în lipsa unei hotărâri a organelor noastre mitropolitane mă simt dator să Vă rog și de data aceasta, în cale prezidială, să binevoiți a lua dispoziții, ca în ziua de 17/30 Septemvrie a. c. să se țină în toate bisericile din eparhia P. S. V. parastas solemn pentru odihna sufletului răposatului în Domnul, cu care ocazie preoții să cuvinteze pe înțelesul poporului despre viața și faptele lui Gheorghe Lazăr, iar în școlile noastre confesionale să se aranjeze de asemenea serbări educative pentru școlari.“

*

În temeiul acestei adrese dispunem și îndatorăm Onor. preoțime, ca în ziua de 17/30 Septemvrie a. c. să officieze în sf. biserică parastas solemn pentru odihna sufletului răposatului în Domnul și să cuvinteze în înțelesul poporului despre viața și faptele lui Gheorghe Lazăr, iar în școlile confesionale să se aranjeze serbări educative pentru școlari, despre ce poporul să fie avizat de timpuriu, că atât la parastas cât și la serbarea școlară să participe în număr cât de mare.

Arad, la 6/19 Sept. 1923.

Joan J. Papp
episcop.

Preoțimea și politica.

II.

„Poruncă nouă dau vouă, ca să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște, că sunteți ai mei învățăcei, dacă veți avea dragoste între voi“.
(Ioan, 13, 34-35.)

Toate lucrurile bune, frumoase și nobile, își au sorgintea în iubirea creatoare a omului. Și „Dumnezeu iubire este“. (Ioan, 4, 8.) El din iubire a creat făpturile pământului și le-a pus în condițiuni de viață, ca să nu sufere lipsă; din iubire a creat omul și l-a făcut stăpân preste lucrurile mâinilor sale. Iar când a păcătuit, tot din iubire i-a pregătit calea mântuirii, dându-și pe însuși fiul său jertfă de răscumpărare.

Fără iubire, nu ar mai exista ființe în lume; pentru că, deși pe urma boldului se produc, fără nemăsurata iubire a părinților, îndeosebi a mamelor, cari cu duioșie le hrănesc și apără de primejdii, nu ar mai ajunge la dezvoltare și perfecțiune. O, ce mare este puterea iubirei! când ea este motorul la zidirea lumii și continuitatea vieții, și ea e creatoarea tuturor faptelor mărețe ale omului. Nime, deci nu se mai poate îndoi despre adevărul exprimat în cuvintele Apostolului Pavel, carele a zis: „Dacă iubire nu am, nimica nu sunt.“

Lă temelie bisericii lui Hristos încă stă iubirea ca o piatră unghiulară. Predicarea evangheliei, pe lângă credință, nu putea fi lipsită de iubirea cea întru Hristos. Căci El a zis: „De veți țineă poruncile mele, veți rămâneă întru dragostea mea“. (Ioan, 15, 10.)

Și, preoțimea sfintei noastre biserici, ca succesoară în darul primit dela Apostoli, la păstorirea turmei credincioșilor, nu poate avea nici un rost, dacă nu va fi călăuzită de virtutea iubirei, care după cuvintele lui Pavel: toate le poate, toate le rabdă. Și preotul multe trebuie să rabde.

Iubirea însă, acest decor al personalității preotului, nici odată nu va fi desăvârșită, dacă nu se răsfrânge, asemenea razelor solare, cari luminează și încălzesc, asupra fraților săi în Domnul, de aceeași chemare și soarte, care,

netăgăduit, are darul cultivării energiei și zelului întru propagarea evangheliei Domnului și în păstoria cu succes a credincioșilor. — „Întru aceasta vor cunoaște, că sunteți ai mei învățăcei, de veți avea dragoste între voi.“ (Ioan, 13, 35.)

Urmează din aceasta, că tot ceea ce ar încrucișă calea, care duce la cimentarea și consolidarea acestei iubiri de reciprocitate între preoți, să se delature.

Constatăm faptul trist, că aceeață iubire reciprocă și până acum i-a lipsit preoțimei noastre.

Cu înființarea societății clerului „Andrei Șaguna“, din părțile noastre, s'a adus ca motiv binecuvântat și foarte nimerit, între altele, și cultivarea dragostei frățești între preoți. Și avem credința, că pe lângă alte rezultate binefăcătoare, societatea aceasta va realiză și o apropiere cu iubire a preoțimei noastre.

Eu am însă convingerea, că până când preoțimea noastră e robită politicianismului, înrolându-se în diferitele partide, ai căror membri, se uresc de moarte, scopul atins mai sus nu se va ajunge, în dauna sfintei noastre biserici. Avem destule experiențe, ca să rămânem neclățiți în această convingere.

În articolul meu precedent, am înzistat asupra efectului dezastruos, ce-l are asupra credincioșilor, amestecul preoților noștri în politica militantă. De astădată să mi-să deă voie, a mă provoca la două cazuri de specia a doua, ce acum ne preocupă: cum, anume, politica învrăjbește preoții.

Pe timpul alegerilor parlamentare, sub regimul averescan, într'un cerc electoral, pe care — din motive binepricepute — nu-l numesc, într'o comună, își dădură întâlnire trei candidați, din trei partide, 2 preoți și un avocat. Și incidentul a adus cu sine, ca toți trei să-și desfășure, în același loc și timp, programul, în fața poporului, dar pe rând. Apoi să fi auzit apostrofări, ca la ușa cortului. Unul dintre preoți mi-a enarat cazul și a zis, că: a fost un scandal dintre rarități.

Cred, că fiecare își poate da seamă despre efectul ce l-au produs candidații, unul asupra altuia și toți asupra poporului adunat, — din punctul de vedere al armoniei sociale.

Un alt caz, demn de remarcat, este apoi acela, unde preoții au târît vrajba de pe terenul politic pe cel bisericesc, un lucru cu atât mai condamnabil, cu cât se săvârșește în contra intereselor bisericești.

Astfel de procedee nu ne mai pot lăsa nepăsători și ne impun categoric, ca să nu mai tolerăm politica în biserică. Politicianismul, în felul cum se practică în România, este veninul, ce roade la mădua vieții noastre morale, întocmai cum alcoolul zdruncină fizicul și intelectul omului căzut în robia lui, deci, asemenea acestuia, trebuie combătut și ca o buruiiană trebuie stârpit din holda sfintei noastre biserici.

E cert, că și preoțimea din regat simte ravagiile politicianismului. Lor însă le eră impus și în trecut, că așa eră sistemul. Și acum, se aud strigăte de emancipare. Astfel, într'o revistă din București, păr. Econom D. Popescu Moșoia publică o conferință, în care se exprimă așa: „Numai însuflețită și înălțată de Duhul lui D-zeu, preoțimea română va putea să dea lupta și să biruiască politicianismul cel a toate rău făcător, care are între prinsonierii săi nu numai popor, dar și preoți, de sus până jos.“ Face apoi logica concluzie, pe care toți preoții conștienți o vor subscrie cu ambele mâni: „Preoțimea română are o datorie supremă să păsească de îndată și fără nici o clipă de întârziere, la solidarizarea și armonizarea ei însași: Așa cum este acum preoțimea română, nu poate face altceva, decât să și plângă durerile și nepuțința pe toate cărările.“

*

După toate acestea ajung la următoarea încheiere:

Etern rămâne adevărul exprimat de Mântuitorul:

„Nu puteți sluji la doi domni, — și lui Dumnezeu și Mamonei.“ Și preoțimea noastră va sluji lui Dumnezeu ascultând de porunca vremii, care cere dela ea, să observe o ținută politică pasivă. Atunci va putea să satisfacă mandatului divin, care sună: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri.“ (Mat. 5, 16.)

Nicolae Crișmariu.

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815 — 1829.

(Urmare.)

IV.

**Nestor Ioanoviciu 1766—1830,
primul episcop român al Aradului și Orăzii
1829—1830.**

Între pretendenții toiagului arhipăstoresc al Aradului, cu tot dreptul locul prim îi revine lui *Nestor Ioanoviciu*. Dânsului îi succese, după grele și îndelungate ostenele și răbdări în sfârșit, a se întrona, pentru prima dată, ca episcop național la Arad.

Nu la începutul luptelor aprige de desrobire ierarhică, ci d'abia mai târziu, la 1829, când d'abia se împlinise vremea îndelungatelor frământări și nădejdi de mai bine.

Mult s'a sbătut o vieață întreagă, acest bărbat ales al neamului nostru, să ajungă în capul bisericii sale, începând cu anul 1797,¹¹⁰⁾ — când a mântuit studiile bisericești în seminarul din Carloviț, și avea vrâsta de 32 ani — și până în 1829, când eră de 64 ani. Deci 32 de ani a alergat după cârjea, care, din nenorocire, a putut-o ținea apoi abia un sfert de an.¹¹¹⁾

Despre înprejurările familiare și despre copilăria lui, nu avem până în prezent nici o știre. Știm atâta, că s'a născut în Făgăraș și că a fost frate dulce, cu mama fostului protopresbiter al Brașovului *Iosif Barac*; deci poetul din Brașov *Ioan Barac*, îi eră strănepot.¹¹²⁾ Vom vedea, că strănepotul la moartea lui Ioanovici, va cânta „Jealea famelii remase“. În Octomvrie 1789, l-a întâlnit în Brașov episcopul *Gherasim Adamovici*, căruia i-a împărțit, că e de religia ortodoxă, are vrâsta de 24 ani și e în drum spre Pojon, în Ungaria, ca să facă studii, la gimnaziul luteran de acolo.

Trebuie, că în vara anului 1791, va fi terminat cursul gimnazial acolo, căci s'a ru-

¹¹⁰⁾ *Lupaș* în „Rev. Teologică“ Sibiu 1912 pag. 8—9.

¹¹¹⁾ Se zice, că a fost de 70 ani, când a murit, în 9 Febr. 1830. Trebuie eă e la mijloc greșală? În 1789, când a mers Ioanoviciu la gimnaziu, în Pojon, a fost de 24 ani. Conf. ziarul din Brașov „Gazeta Transilvaniei“, nr. 72 din 1916 April 1/14. Eu aș crede, că a avut numai 64. Dl. *Lupaș* 12 Pețitori o. c. pag. 45, încă de părerea asta pare a fi, zicând, că în 1810, la alegerea lui *Moga*, Ioanovici eră de 45 ani. E născut deci în anul 1766.

¹¹²⁾ Dr. *Ilarion Pușcariu*: Metropolia Românilor ortodoxi din Transilvania și Ungaria, Sibiu 1900 pag. 91 nota. *Lupaș* Ist. bis. român ardeleni, Sibiu 1918, pag. 137 și 157.

gat de mitropoliul din Carloviț, Stefan Stratimirovici, să-l primească în seminar. Poate se va mai fi rugat și de ceva ajutoare,¹¹³⁾ căci Statimirovici, specifică, zicând: „M'a rugat de *milostenie* precum și de aceea, să-l primesc în seminar“.

Petiția *abiturientului* Ioanovicu, - a fost recomandată grației mitropolitului și de contele Samuil Teleky, cancelarul Transilvaniei, la aula imperială din Viena.

Cu datul 13 Martie 1791, mitropolitul întreabă pe episcopul ardelean Adamovici: „dacă e adevărat, că e de confesiunea noastră, sau de cea unită; ca să nu fiu înșălat, cum de multe ori m'au mai înșălat“.

Vlădica Adamovici, în un postscript din 10 Iunie 1791, dă informațiuni favoritoare mitropolitului său, privitor de studentul *Nicolae* Ioanovicu.¹¹⁴⁾

În toamna anului 1791 — ori poate și mai târziu — Ioanovicu își începuse pregătirea pentru statul preotesc, în seminarul din Carloviț. Cert este că pe la anul 1797, a absolvit teologia din Carloviț, și, fiind călugărit (numele Nicolae, l-a schimbat în Nestor), râvnia să ajungă episcop al Transilvaniei, de vremece Adamovici murise în primăvara anului precedent. Irelevant, că îndemnați ori nu de Ioanovicu, destul și bine, că făgăreșenii săi, cu rugarea lor din 24 Ianuarie 1797; cer mitropoliei din Carloviț, să lucreze pentru îndeplinirea scaunul episcopesc vacant.

Mitropolia, în 24 Febr. 1797, laudă pașii „comunității ortodoxe“ din Făgăraș și promite a zori denumirea de episcop, recomandă apoi ca și „celealalte obștii“ să ceară denumirea.¹¹⁵⁾

Glasul mitropolii sună în pustie. Abia peste 5 ani, adecă în 1802, se află cine să secondeze în privința asta pe ortodoxii Făgărașului. Dacă însă solicitarea e cam întârziată, la rândul ei bărbăția expunerii suplinește toate!

Protopresbiterul Gheorghe Haineș, laolaltă cu câțiva din preoții tractului Brașov, roagă extrem de înzistent pe Stratimirovici, să facă tot posibilul, ca să li se deie de episcop Nestor Ioanovicu.

Din aceasta reprezentățiune ne încredințăm pe deplin, că Stratimirovici a ajutat la studii pe Ioanovicu și că l-a voit cu tot dragul pus în fruntea ierarhiei văduvite a Ardealului!

Arată Haineș cu ai săi, că de „șase ani

¹¹³⁾ *Lupaș* 12- Peșitori, o. c. 40.

¹¹⁴⁾ *Idem* ibidem 39 și *idem* în ziar „Tribuna“ Arad, 1911 Decembrie 19. Dr. Silv. *Dragomir*. „Rev. Teolog.“ pag. 414 și 416 ex 1911.

¹¹⁵⁾ *Lupaș* Rev. Teol. an 1912 o. c. pag. 8—11.

de zile... prin vacanța doritului episcop sunt lipsiți de mângăere sufletească și li se pricinuește sminteală în orândueta bisericii prin lipsirea sfântului mir“... urmează mai departe: „Din aceasta pricină, cu lacrimi întru adâncă smerenie cădem la Excelenția Ta, rugându-ne, ca să te milostivești aceasta cerere a noastră întru arhipăstorească milă a-o bine primi, spre a mijloci, unde se va cuveni, ca cu povățuitor sufletesc, adecă cu episcop să putem fi mângăiați, după cum și mai înainte de șase ani am fost, cu atâta mai tare, cu cât noi de nu s-ar fi revărsat mila Excelenței tale spre noi, nici subjectum vreadnic noao de episcop de neamul și națiunea noastră română, n'am fi fost în stare de a putea noao acum deocamdată cere.“

„Dară văzând noi, că vestirea iubirii milostivirii Excelenței tale, cea cătră fiii muzelor iubitori de științe și în Ardeal s'au lăfit și au ieșit, și din această pricină mila, care ai făcut cu noi prin Nestor Ioanovicu, patriotul nostru român, carele ca un fecior învățat, dară sărac de avere, mergând în țară străină, la învățatură Excelența ta pe dată l-ai cuprins supt aripile milii preosfințeniei arhipăstoririi tale și până după absolvirea cuvicioaselor științe l-ai sprijinit și l-ai ajutat întru toate lipsele lui, și până în ziua de azi te ai milostivit a-i fi lui drept și adevărat părinte.“

„Nu ne simțim vrednici și în stare atâta, ca să putem din destul plecata noastră mulțămire Excelenței tale a o așterne, căci te ai milostivit de ne ai crescut noao subiect spre sufleteasca noastră mângăere. Pe acest subiectum și noi îl știm și cunoaștem căci toată vieața ce a petrecut el, nu în cruda pruncie, ci în vrâsta tineretelor aflându-se în patrie o am aflat cu de adinsul fără prihană întocmită, lui Dumnezeu și oamenilor bine plăcută, din aceste dar cuvicioase pricini, milostivește vei binevoi Excelența ta a cunoaște, ce dreptate firească și patrioticească avem noi de a năzui la arhipăstorească milă a Excelenței tale și întru adâncă plecăciune a ne ruga, ca pe acest Nestor Ioanovicu și nu pre altul, ca român de națiunea noastră arhieru a ni-l cere, dupăcum și alte națiuni asemenea dreptate au, iară mai vârșos, că noi din patrioții noștrii români neuniți pre alții de darul arhieriei așa vrednic nu aflăm, ca pe acest mai ales pomenit Ioanovicu.“

Pentru care nădăjduindune pre cum că după smerita noastră cerere, nu vom fi de cătră părinteasca arhipăstorească milă a Excelenței de sufleteasca noastră mângăere lip-

și și așteptându-o suntem supt arhipăstoriească blagoslovenie. Ai Excelenței tale umilite slugi“.¹¹⁶⁾

Rezoane mai înalte de stat făceau pe cei în drept de denumire, să mai amâne cauza. În Turda la 19 Septembrie, (1 Octombrie) 1810 se ținu Sinodul de alegere. Ioanovicu pe timpul acesta eră arhimandrit în Carloviț și egumen al mănăstirii Bessenovo. (Beșeneu). El primi 16 voturi și așa eră candidat în locul al treilea.

În vreme ce ceilalți candidați alergau în sus și jos să fie confirmați de monarh, Ioanovicu: „care deși trebuia să fie constient de vrednicia sa, ori *tocmai din acest motiv*, nu a aflat de cuviință a se prosterne și a cerși votul nimănui! Aceasta împrejurare face, ca arhimandritul Nestor Ioanovicu, ...să apară între toți pretendenții cărjei vlădicești ardeleni dela 1796—1810 în cele mai luminoase și mai simpatice colori.¹¹⁷⁾

Imprejurarea că era român adevărat, cum îi zic hârtiele contimporane, de „națiunea“¹¹⁸⁾ nostru, „fecior învățat dară sărac de avere“¹¹⁹⁾ apoi pe deasupra și ardelean¹²⁰⁾ neaș, îl recomandau puternic protopopilor mai luminați.¹²¹⁾ Cenzorul de cărți din Buda, Petru Maior, în o epistolă a sa din 1810 trimisă la București lui Moisa Nicoară, încă eră de credința, că negreșit va izbuti Ioanovicu: „Socotesc, că va fi Făgărășanul (Ioanovicu) quarele e mai vrednic și destoinic, que io încă fore a părtăsiire, queva de acolo afară de bucurie din fericire poporului mie neexmintit următoare, tare oftes“.¹²²⁾ Ci înzădar, și azi, dar mai ales pe vremi, „potentes potenter agunt“. Vlădicii uniți Bob¹²³⁾ și Vulcan¹²⁴⁾ au voit pe Moga, omul lor și Viena le a făcut pe voe, ca totdeauna!

Răsuflase și în public, dar poate să fi ajuns și până la urechile vlădicilor uniți: Bob și Vulcan cum că unii din fruntașii clerului și poporului ortodox român din Ardeal—Ungaria și Bănat, ar fi voit cu ori ce preț, să

¹¹⁶⁾ Lupaș „Tribuna“ l. c. *idem* 12 pețitori. o. c. 40—41.

¹¹⁷⁾ Lupaș 12 pet. 38.

¹¹⁸⁾ Iorga Ist. bis. românești, Vălenii de munte, 1909, v. II. 211 nota 6.

¹¹⁹⁾ Sterie *Stinghe*. Documente din trecutul românilor

¹²⁰⁾ Lupaș 12. pet. 38.

¹²¹⁾ Iorga, Gheorghe Lazăr. Buc. 1916 p. 33.

din Brașov, Brașov 1901 v. II. 263—4.

¹²²⁾ Lupaș 12 pet. 41; *idem* „Tribuna“ l. c. și rev. „Convorbiri Literare“. Bucur. nr. 3 și 5 din an. 1910.

¹²³⁾ Lupaș: „Tribuna“ l. c. *idem* 12 pet. 42 și 43.

¹²⁴⁾ Dr. Iacob Radu în rev. „Cultura Creștină“ B.aj 1921, pag. 336—7.

înduplece pe Petru Maior cenzor de cărți în Buda, ca să abjure unirea și să-l pună apoi în fruntea bisericii lor din Ardeal¹²⁵⁾.

Că episcopul din Blaj, Ioan Bob părtinea foarte pe Moga, nu ne surprinde — zice dl Lupaș.¹²⁶⁾ — Se poate ușor explica aceasta părtinire, dacă nu prin vechia înțelepciune „*magna ingenia conveninut*“, de sigur prin cuvintele: „*similis simili gaudet*.“

Episcopul Vulcan însă nu era un spirit strâmt și dânsul încă se raliază la curentul, care mâna apa pe moara lui Moga. *De Ioanovicu, Vulcan își teme, și nu fără temei, cauza unirei!* Deaceea atât acum, cât și peste 6 ani va face tot posibilul, ca Ioanovicu să nu poată ajunge la episcopia din Sibiu și din Arad. (Va urmă.)

¹²⁵⁾ „Convorbiri Literare“ Bucur. 1910, nr. 3 pag. 331—334. Scrisoarea lui Maior către Nicoară la București.

¹²⁶⁾ Lupaș, Tribuna l. c.

INFORMAȚIUNI.

Vizită înaltă. Marți în 29 August v., cu trenul de seara a sosit în localitate venind dela Timișoara I. P. S. Sa Pimen mitropolitul Moldovei din Iași, fiind oaspele P. S. nostru Episcop Ioan. A doua zi a vizitat instituțiile noastre culturale din centru, iar după masă a luat trenul spre Sinaia—București.

Comemorarea centenarului morții lui George Lazar. În 17/30 Septembrie a. c. se va serba în mod demn centenarul morții marelui dascăl George Lazar, care își doarme somnul de veci în comuna sa natală Avrig. Inițiativa la această sărbare a luat-o I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae. Din acest incident s'a renovat și restaurat frumoasa biserică din Avrig ale cărei picturi datând de pe la jumătatea veacului al 18-lea sânt restaurate de pictorul Satmari. Deasemenea s'a restaurat și înfrumusețat și mormântul fericitului defunct. Serbările se vor ținea după pogramul pe care îl va stabili în deplin acord consistorul arhidiecezan împreună cu comitetul central al Asociațiunii.

Un învățător ar dori să se angajeze la o parohie ca învățător instructor și conducător de cor. Adresa la administrație.

A apărut Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna din 1846—1871 și să găsește de vânzare la Librăria Diecezană Arad.

CONCURSE.

În baza ordinului Consistorial Nr. 2563/1923 prin aceasta public din oficiu concurs cu termen de **30 zile** pentru îndeplinirea parohiei din **Dumbravița**.

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, parte la țarină parte la deal.

2. Birul legal.

3. Stolele legale.

4. Intregirea dela stat.

Parohia este de clasa a III-a.

Alesul va predica cel puțin de două ori pe lună va suporta toate sarcinile publice după venitul parohial, va catehiza elevii școlii de stat.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recursurile lor, adresate comitetului par. din Dumbravița și instruite cu documentele despre calificarea și eventualul lor serviciu, oficiului protopresbiterial din Radna, iar dânsii — cu stricta observare a dispozițiilor §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii — să se prezinte în sfta biserică din comună spre a se face cunoscuți poporului.

Radna, la 30 Aug. (12 Sept. 1923.

BCU.CI. P. Givulescu,
protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de *învățătoare la școala confesională ort. română de fete* — după lipsă și mixtă — în centru din **Nădlac**, tractul Arad, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.

2. Intregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericască nu ia răspundere.

3. Locuință în natură cu grădina dela ea, numai după expirarea arânzii actuale, până atunci va primi partea competentă din arindă. Aceasta locuință o formează casa comunei bisericști de lângă biserică.

4. De curățirea și încălzirea salei de învățământ precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericască.

5. Comuna bisericască va da paușalul scripturistic potrivit în natură; tot astfel și spesele în bani corăspunzătoare pentru participarea la conferințe, în legătură cu întrunirile învățătoarești didactice ale învățătorilor confesionali.

6. Aleasa este deobligată a instrua elevele în lucrul de mână și în ale gospodăriei casnice; a instrui în cântările bisericști — răspunsurile — și a conduce elevele — eventual și elevii — regulat la

biserică în Dumineci și Sărbători susținând aici cu ei ordinea și disciplina.

7. Comuna afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi alt salariu sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.

Recursurile ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aci, adresate comitetului parohial ort. rom. din Nădlac, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual.

Comitetul parohial ort. rom. din Nădlac.

În conțelegere cu: *Traian Vățian* m. p. protopop inspector școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ort. română de din „Sus“ din **Nădlac**, tractul Arad, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.

2. Intregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericască nu ia răspundere.

3. Locuință în natură, cu grădina aflătoare la ea.

4. Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericască.

5. Alesul la dorința și dispunerea comunei bisericști la timpul său să îndatorează a prevedea cantoratul în și afară de biserică primind pentru aceasta funcțiune remunerația potrivită cantorală, dar cu adaosul că numai cât timp va face cantoratul pe lângă funcțiunea de învățător confesional.

6. Comuna bisericască va da paușalul scripturistic potrivit în natură; tot astfel și spesele corăspunzătoare pentru participarea la întrunirile învățătoarești didactice ale învățătorilor confesionali.

7. Alesul este deobligat a instrui școlarii în cântările bisericști — răspunsurile — și a-i conduce regulat la biserică susținând aici ordinea și disciplina cu ei în Dumineci și sărbători.

8. Comuna bisericască afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi și alt salariu sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.

9. Recurenții sunt datori a se prezenta în biserică într-o Duminecă sau Sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic. Aceia, cari nu vor satifface acestei îndatoriri, nu vor fi suscepti în lista de candidare.

Recursurile ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventua-

lul serviciu de până aci, adresate comitetului par. ort. rom. din Nădlac, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual, sub oare reflectanții au se satisfacă îndatoriet cuprinsă în punct 9).

Comitetul parohial ort. rom. din Nădlac.

În conțelegerea cu: *Traian Văfian* m. p. protopop inspector școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Șiștaroveț**, protopresbiterului Lipovei, devenită vacantă prin decedarea parohului Moise Suricescu se publică concurs cu termen 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele parohiei sunt: 1. Un intravilan cu un tchin. 2. Una sesiune parohială în estensiune de 30 jugh. 3. Birul legal și 4. Stolele legate. 5. Intregirea dotației preoțești dela stat. 6. Casă parohială nefiind. Comuna bisericească se va îngriji de locuință pentru preot până la zidirea casei parohiale.

Din venitul parohial jumătate până la 6 August 1924 vor compete văduvei preotese Suricescu, suportând în aceeaș proporție și sarcinile de dări.

Alesul are se să predice cel puțin de douăori pe lună, supoarte toate dările după venitul parohial și să catihizeze la școale primare din loc.

Parohia e de clasa a II., deci reflectanții au să dovedească că posed calificațiunea corespunzătoare și să se prezinte în sf. biserică din Șiștaroveț în termenul concursual în vreo Duminică ori serbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie observând strict dispozițiunile §-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Recursele ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat se vor înainta P. On. oficiu protopopesc ort. rom. din Lipova în termenul concursual.

Cei din altă dieceză au să dovedească că posed binecuvântare P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Șiștaroveț, din ședința Comitetului parohial ort. român, ținută la 3/16 August 1923.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Mănuila* protopop.

Judecătoria ocolului Ineu, secția cf

Nr. 1412/1923. cf.

Extract de publicațiune de licitație.

În cererea de executare făcută de următorul „Victoria“ institut de credit și economii contra urmăritului George Molnár iunior.

Judecătoria

a ordonat licitațiunea din nou, în baza

supraofertei în ce privește imobilele situate în comuna Bocsig circumscripția judecătorei ocolului Ineu, cuprinse în cf. a comunei Bocsig Nr. protocolului cf. 429. Nr. de ordine A) 11. și Nr. top. 1232/1160 arătura purtată în întindere de 6 jug. și 1400 st. pătrați cu prețul de strigare de 678 Lei pentru incasarea creanței de 1500 Lei capital și accesorii.

Licitațiunea se va ține în ziua de 6 luna Noemvrie anul 1923, ora 11, la casa comunală din Bocsig.

Imobilele ce vor fi licitate nu vor fi vândute pe un preț mai mic decât două treimi din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau în efecte de cauție socotite după cursul fixat în § 42 legea LX. 1881, sau să predea aceluiași delegat chitanța constatând depunerea, judecătorește, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (§ 147, 150, 170 legea LX. 1881; § 21 legea XL. 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare este dator să întregească imediat garanția — fixată conform procentului prețului de strigare — la aceeași parte procentuală a prețului ce a oferit. (§ 25. XLI. 1908).

Data în Ineu, la 31 luna Maiu anul 1923.

oficial:

Indiscifrabil.

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Sava Raicu Nr. 77, am deschis un birou tehnic de arhitectură; construiesc orice planuri de case, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,

arhitect.

1—10

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**